Koncepce péče o nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje na období 2026–2030

Koncepce péče o nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje na období 2026–2030

Údaje o zpracování

Datum zpracování: srpen 2025

Zpracovatel: Muzeum východních Čech v Hradci Králové ve spolupráci se zástupci Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje

Zadavatel: Královéhradecký kraj, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje

Realizační tým:

- doc. Mgr. Petr Grulich, PhD., ředitel Muzea Východních Čech v Hradci Králové
- Mgr. Lenka Hlavatá, garantka Regionálního pracoviště pro nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje, Muzeum východních Čech v Hradci Králové
- Mgr. Kateřina Churtajeva, vedoucí Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje
- Mgr. Pavlína Mazánková, oddělení kultury a památkové péče Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje
- Mgr. Martina Vlčková, etnografka, Historické oddělení, Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Metodické vedení: MgA. Olga Škochová Bláhová, vedoucí týmu kulturního plánování ONplan lab. s.r.o.

Regionální pracoviště pro nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje Eliščino nábřeží 465, 500 03 Hradec Králové 3 tel.: +420 495 512 391, +420 495 512 392 e-mail: zive.dedictvi@muzeumhk.cz www.muzeumhk.cz

1. Úvod

1.1. Jak Koncepce vznikala a kdo byl zapojen do její tvorby

Koncepce péče o nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje (dále jen Koncepce) poskytuje zásadní informace pro péči o nehmotné kulturní dědictví v Královéhradeckém kraji. Na základě rešerší dokumentů, dotazníkového šetření v krajích, analýzy zapsaných statků, či strukturovaných rozhovorů s experty v České republice, ale i v zahraničí, byl vytvořen dokument, který má pomoci lépe pečovat o nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje nejen odborníkům, jejichž agendou je právě péče o kulturní dědictví, ale i stakeholderům v kraji, kteří s nehmotným kulturním dědictvím přicházejí často do styku, či samotným komunitám, které nehmotné kulturní dědictví samy utvářejí.

Samotné přípravy tvorby Koncepce byly zahájeny konáním kulatého stolu na téma Hranice tradice, který proběhl v září 2024 v Hradci Králové. V průběhu celého následujícího roku se pak do diskuse nad vznikajícím dokumentem zapojila nejen expertní skupina, tvořená odborníky napříč klíčovými institucemi na poli nehmotného kulturního dědictví v České republice, ale také stakeholdeři z Královéhradeckého kraje, napříč různými obory. Ti všichni nám poskytli cenné údaje a komentáře k jednotlivým kapitolám koncepce i ke konkrétním bodům její realizace.

Hlavním zpracovatelem koncepce je Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Regionální pracoviště pro tradiční lidovou kulturu ve spolupráci s partnery z Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje. Podrobný seznam účastníků jednotlivých pracovních platforem viz příloha č. 2.

1.2. Jak je v Koncepci nehmotné kulturní dědictví pojímáno

Úmluva UNESCO o zachování nemateriálního kulturního dědictví byla přijata na 32. zasedání Generální konference UNESCO 17. října 2003 v Paříži a vstoupila v platnost 20. dubna 2006. Česká republika tuto Úmluvu ratifikovala v roce 2008 a Úmluva pro ni vstoupila v platnost v květnu 2009. Úmluva klade velký důraz na aktivní zapojení komunit, které jsou nositeli a tvůrci daného kulturního dědictví. Nemateriálním kulturním dědictvím se dle této Úmluvy rozumí „zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, jakož i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společenství, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást svého kulturního dědictví. Toto nemateriální kulturní dědictví, předávané z pokolení na pokolení, je společenstvími a skupinami lidí neustále přetvářeno v závislosti na jejich prostředí, na jejich interakci s přírodou a na jejich historii, dává jim pocit identity a kontinuity, podporuje takto úctu ke kulturní rozmanitosti a lidské tvořivosti. Pro účely této Úmluvy se bere v úvahu pouze nemateriální kulturní dědictví slučitelné se stávajícími mezinárodními nástroji týkajícími se lidských práv, jakož i se zásadami vzájemné úcty mezi společenstvími, skupinami i jednotlivci a trvale udržitelného rozvoje.” Tato koncepce pohlíží na nehmotné kulturní dědictví právě prizmatem této Úmluvy.

2. Analytická východiska a z toho vyplývající doporučení

2.1. Aktuální trendy v uchopení nehmotného kulturního dědictví v zahraničí

Ať už se zaměříme na výzkumný rámec nehmotného kulturního dědictví či jeho definici zakotvenou v mezinárodních dokumentech, můžeme si povšimnout několika zásadních tendencí, nad nimiž se zároveň shodují experti i u nás. V českém kontextu pak tyto tendence poskytují nové možné přístupy v uchopení nehmotného kulturního dědictví.

První významnou tendencí je potřeba rozšířit chápání nehmotného kulturního dědictví za hranice tradiční lidové kultury (jak je v České republice silně vžité), zpět k původní definici tak, jak je definována v Úmluvě o zachování nehmotného kulturního dědictví z roku 2003 a jak je běžnou praxí v ostatních zemích. V důsledku tohoto procesu je potřeba nastavit novou metodiku nejen na národní úrovni, ale i na jednotlivých úrovních krajských, neboť i šíře možných zápisů se v důsledku rozšíření definice zvětší a agenda se rozšíří z ryze etnografického hlediska, zaměřeného zejména na tradiční lidovou kulturu, i na další společenskovědní disciplíny jakými jsou například sociologie či antropologie, což bude třeba zohlednit i při složení daných odborných komisí. Souběžně s tímto procesem je pak třeba zároveň přemýšlet směrem k jednomu živému dědictví a mít na paměti, že hmotné i nehmotné kulturní dědictví je vzájemně silně provázáno.

Druhou významnou tendencí je důraz na zapojení komunit do péče o nehmotné kulturní dědictví. Současný trend v Evropě směřuje od paternalistického a institucionálního přístupu směrem ke komunitě a je založený na participativním modelu s vědomím toho, že nehmotné kulturní dědictví nemůže existovat bez živé vazby na své nositele a jejich komunitu. Zároveň s tím je třeba začít vnímat nositele nejen pouze jako „předmět výzkumu", nýbrž je třeba jejich uznání jakožto expertů. Tento posun ve vnímání nositelů bude muset být doprovázen školením odborníků i komunit samotných, společně s celkovou širší osvětou veřejnosti ohledně nehmotného kulturního dědictví. Právě díky této osvětě bude ryze institucionální přístup nahrazen participativním modelem tak, jak je běžnou praxí v ostatních evropských zemích. Právě z funkčních modelů jiných evropských zemí se můžeme inspirovat třeba i v některých konkrétních příkladech dobré praxe, jakými jsou otevřená databáze nehmotného kulturního dědictví s přístupem komunit, přijetí i některých ne tolik rozšířených (avšak kulturně cenných) jevů jako nehmotného kulturního dědictví, či aktivních školení stakeholderů z regionů.

Třetí významnou tendencí je pak důraz na mezioborový přesah nehmotného kulturního dědictví, kdy se nabízí inovativní potenciál kulturních kreativních odvětví stejně jako například i vhodné propojení s oblastí cestovního ruchu. Kulturní dědictví může být pro ostatní obory zajímavé například z pohledu svého obsahu, důrazem na autenticitu a lokálnost. Nejen při mezioborovém propojení je důležité mít na paměti také udržitelný rozvoj při péči o nehmotné kulturní dědictví, a to ať už ve vztahu k finančním zdrojům, přírodním zdrojům, či k mezigeneračnímu přenosu a uchovávání know-how. Tento koncept lze přirozeně a efektivně rozvíjet prostřednictvím vzdělávání a osvěty, a to nejen prostřednictvím vzdělávání o kulturním dědictví, ale také vzděláváním skrze kulturní dědictví.

Při naplňování těchto tendencí mohou pomoci mezinárodní programy a granty podporující financování nehmotného kulturního dědictví v České republice. Ty zahrnují několik klíčových zdrojů a iniciativ, které různými formami podporují a propagují evropské kulturní dědictví. Dají se tak využít nejen na podporu pořádání festivalů, či přeshraniční spolupráci komunit, ale například i v oblasti vzdělávání a rozvoje dovedností na poli udržitelných a digitálních inovací či výzkumu komunit a vlivu modernizace na jejich fungování.

2.2. Koncepční uchopení nehmotného kulturního dědictví a záchovná opatření v ČR

Rámec institucionálního zázemí pro oblast péče o nehmotné kulturní dědictví v České republice je tvořen několika klíčovými institucemi a sítí odborných pracovišť, které spolu koordinovaně působí. Centrálním orgánem státní správy je Ministerstvo kultury ČR, konkrétně Odbor regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury, který strategicky koordinuje a řídí péči o nehmotné kulturní dědictví, včetně tvorby koncepčních dokumentů, dotačních programů a metodických pokynů. Funkci národního odborného gestora v oblasti nehmotného kulturního dědictví vykonává Národní ústav lidové kultury, který nejenomže naplňuje závazky vyplývající z mezinárodních úmluv (Úmluva UNESCO), ale poskytuje také metodickou a odbornou podporu regionálním pracovištím. Regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu jsou zpravidla zřízena krajskými úřady jako součást krajských muzeí v každém kraji České republiky. Jejich úkolem je realizovat péči o nehmotné kulturní dědictví (tradiční lidovou kulturu) na regionální úrovni, včetně výzkumu, dokumentace, metodické podpory a koordinace aktivit v kraji. Pro koordinaci v průběhu budoucích změn v rámci České republiky je tak možné stavět na funkční síti Regionálních odborných pracovišť.

Koncepční uchopení nehmotného kulturního dědictví (tradiční lidové kultury) je zachyceno v metodických dokumentech jak na úrovni národní, tak na úrovni krajů. Plán péče o tradiční lidovou kulturu v ČR na léta 2023–2030 je aktuálním strategickým dokumentem, který implementuje Úmluvu o zachování nemateriálního kulturního dědictví. Plán obsahuje analýzu současného stavu péče, konkrétní úkoly pro Ministerstvo kultury, kraje a odborné instituce a zajišťuje finanční zabezpečení těchto aktivit. Zásadním bodem v péči o nehmotné kulturní dědictví v České republice je fungování Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR. Celý nominační proces je ošetřen Metodickým pokynem pro vedení Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR. Ten upravuje postupy nominací, hodnocení, zápisu a ochrany těchto statků. Návrhy na zápis prvků do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury posuzuje Národní rada pro tradiční lidovou kulturu, která je poradním orgánem ministra kultury a konzultuje také koncepční dokumenty. Systém inventarizace nehmotného kulturního dědictví na národní úrovni prochází v roce 2025 zásadní reformou, jež spočívá především v rozšíření péče na celou oblast nehmotného kulturního dědictví, tedy i mimo tradiční lidovou kulturu. S tím souvisí transformace seznamu i Národní rady a vydání nového metodického pokynu. Na úrovni krajů existuji obdobné koncepční dokumenty, vycházející zpravidla z těch národních. Vzhledem k současné situaci rozšíření definice nehmotného kulturního dědictví i na oblast mimo tradiční lidovou kulturu nyní kraje aktualizují své dokumenty a zpracovávají nové metodické pokyny. Na krajské úrovni tak aktuálně platné

koncepce (až na výjimky) nemají, a mnohde chybí koncepčnost péče o nehmotné kulturní dědictví zcela.

Přes funkční síť Regionálních odborných pracovišť se současný systém v České republice potýká s několika výzvami, které je potřeba řešit a ošetřit. Tím prvním je role koordinátora. V ČR chybí síť mentorů nehmotného kulturního dědictví a Regionální pracoviště volají po navýšení kapacit. Řešením by při tom mohl být člověk, který bude daný kraj z hlediska péče o nehmotné kulturní dědictví koordinovat a jednotlivé dílčí úkoly pak předávat dál. Vhodnou úpravou agendy pracovníka Regionálního pracoviště by pak nemuselo nutně docházet k navyšování kapacit, ale spíše o vhodné zaměření agendy. Takový člověk by měl být schopen zapojit do dění více komunitu, formou úvodního proškolení, ale zároveň i pravidelnými workshopy s partnery v kraji. Neměl by opomenout vtahovat do debaty a spolupráce univerzity a odborníky (nejen historiky, ale i sociology, antropology aj.), a to ať už na úrovni proškolení jakožto odborných mentorů, ale i na úrovni spolupráce studentů při dokumentaci. Měl by tak být schopen pokrýt celé území a zároveň komunikovat s širokým spektrem aktérů v kraji. V souvislosti s tímto bodem je možné zvážit používání termínu/konceptu regionální kulturní dědictví. Druhou velkou výzvou je nedostatečná definice a metodika pro statky jiného typu než jen tradiční lidové kultury a nasměrování celého systému podpory. Proto je nutné při tvorbě nových metodik jasně určit kompetence, rozpracovat mezioborovou i meziregionální spolupráci a zároveň ošetřit i rizika zneužívání nehmotného kulturního dědictví například v oblasti turismu, kde hrozí například komodifikace. Třetí výzvou je propojení nehmotného kulturního dědictví se školstvím a vzděláváním – otevření otázky péče o nehmotné kulturní dědictví na úrovni různých stupňů vzdělávání a rozvíjení projektů ve smyslu center péče o tradiční řemeslné postupy v regionu (vzdělávání, volnočasové kurzy, dokumentace postupů, akce pro veřejnost). Vzdělávání o nehmotném kulturním dědictví je zároveň možné navázat na spolupráci s Centrum uměleckých aktivit (CUA) a Centrum kreativního muzejnictví (CKM). Čtvrtou výzvou je pak otázka financování. Je třeba zajistit pevnou položku rozpočtu na péči o nehmotné kulturní dědictví a zároveň finance vhodně zaměřit – nefinancovat podporu realizace statků jako takových, ale zaměřit finance na vzdělávání (workshopy, semináře, osvětu, předávání znalostí), komunikační kampaně, případně zvážit možnost kofinancování zahraničních projektů. Experti se shodují na tom, že není třeba velkými částkami podporovat statky proto, aby přežily. Co je však třeba podporovat, je dokumentace – a to nejen proto, abychom uměli zachytit odcházející věci a vytvářet tak „časové konzervy” pro případ, že se k tomu bude někdo po letech chtít vrátit a znovuobnovit tradici. Dokumentace je obecně důležitá pro zpětné zpřístupňování komunitě v každé době a zároveň nejen když statek zanikne.

2.3. Zapsané statky nehmotného kulturního dědictví v Královéhradeckém kraji a jejich podpora

Mezi zapsané statky v Královéhradeckém kraji patří: Východočeské loutkářství (2012), Tradice generačního předávání krajkářství na Vamberecku (2017), Betlémářství (2019), České vodáctví – sociokulturní fenomén pobytu v přírodě spojený se splouváním vodních toků (2021), Výroba modrotiskových forem (2022) a Ochotnické divadlo (2024). Podrobnější přehled viz příloha č. 1 Seznam statků.

Pokud jde o metodiku ochrany a péče o nehmotné kulturní dědictví v Královéhradeckém kraji, pak je faktem, že je třeba zaktualizovat a přizpůsobit definici nehmotného kulturního dědictví v celé šíři v metodickém pokynu a ve formulářích s ním souvisejících a dopracovat metodické pokyny ve vztahu ke statkům všech možných druhů nehmotného kulturního dědictví nejen těch zaměřených na tradiční lidovou kulturu. Jelikož při zápisech nepůjde už jen o tradiční lidovou kulturu, bude třeba upravit i proces zápisu statků, včetně vytvoření nové odborné komise s potřebnými kompetencemi. Stejně tak bude třeba ošetřit a systematizovat i záchovná opatření a redokumentační zprávy tak, aby byly formálně jednotné pro všechny statky s jasným obsahem aktivity a rolí jednotlivých aktérů. Popis záchovných opatření se neřídí jednotnými pravidly, jak co se týče obsahu, tak co se týče formy dedikace jednotlivých opatření různým aktérům. Popis opatření kombinuje popis role aktérů a úkolů. Ve struktuře popisu záchovných opatření není v zápisovém listě v některých případech definována role kraje, ani role Regionálního pracoviště. Redokumentační zpráva nereaguje systematicky na jednotlivá opatření. Při popisu opatření bude třeba odlišit popis role aktérů a popis jejich úkolů. Také bude třeba stanovit metodiku zpracování a strukturu závěrečné zprávy a evaluace jednotlivých opatření. Zároveň s tím bude třeba posílit roli koordinátora jako advokačního pracovníka a posílit roli pracoviště v dokumentaci a jejím využití pro marketing.

Bude třeba zformulovat atraktivní kampaně pro veřejnost, které budou cílit na pochopení celého fenoménu a zároveň podpoří veřejnost a komunity samotné v zapojení se do péče o nehmotné kulturní dědictví. Tento proces bude probíhat i na národní úrovni, takže i ze strany MKČR se bude třeba zaměřit nejen na statky tradiční lidové kultury na statky „nového typu“ a připravit potřebnou metodiku.

Pokud jde o kondici statků samotných, tak čelí několika výzvám. Z navržených statků je třeba identifikovat ty, které se opírají o aktivní komunitu, a zaměřit se na jejich zázemí. Ze šesti statků zapsaných na krajském seznamu se ve čtyřech případech jedná o řemeslo. I proto je třeba přesně specifikovat podporu řemesel i s jejich udržitelností, jelikož řemeslo potřebuje odborné zázemí, co se týče know-how, a je dražší na udržování a spotřebu materiálu. Zároveň je třeba budovat zázemí pro přenos statků, a tam, kde je třeba profesionální úrovně, zapojit střední umělecko-průmyslové školy, případně i jiné školy. Bude potřeba připravit nástroje participace (včetně participace na nominačním procesu) a zvážit komplexní komunikační strategii, které podpoří zájem veřejnosti, specificky pak bude třeba zaměřit se na mladé lidi.

Do spolupráce na péči o nehmotné kulturní dědictví bude třeba vtáhnout další odbory Krajského úřadu Královéhradeckého kraje (marketing, vzdělávání) a připravit koordinační opatření pro propagaci. Zároveň bude třeba komunikovat s jednotlivými obcemi péči o nehmotné kulturní dědictví – například tematizovat dostupné podmínky pro činnost amatérských divadelních skupin apod. Bude potřeba podpořit kapacity na využívání dotačních příležitostí a podpořit podnikání – rozvoj výrobních procesů (například formy a modrotiskový ateliér).

Pokud se podíváme na to, jakou roli hrají jednotliví aktéři v podpoře statků, pak vidíme, že nejsilnější institucionální zázemí, stejně jako rozsah aktérů, má loutkářství, krajkářství a betlémářství. Zájmové spolky jsou zapojeny ve všech zapsaných statcích, vyjma krajkářství. Přímé realizaci statků se ze zdokumentovaných komunit věnují zejména spolky, podnikatelé a základní umělecké školy. Všechny zapojené subjekty se ze škály podpůrných aktivity nejčastěji

věnují propagaci. Podnikatelské svazy nejsou aktivní. Málo zapojené jsou také domy dětí a mládeže a Univerzita v Hradci Králové. Centrum uměleckých aktivit je zapojeno pouze v oblasti divadla. Na podporu z jiných ministerstev dosáhne pouze vodáctví, které přesahuje do sportu a volného času. Mezi navrhovaná opatření v této oblasti tak patří rozvíjení role ZUŠ a DDM v podpoře nehmotného kulturního dědictví, zvážení role CUA v podpoře nehmotného kulturního dědictví nad rámec divadla, diskuse zapojení podnikatelských svazů do rozvoje nehmotného kulturního dědictví, systematické zapojení UHK do dokumentace i výzkumu.

2.4. Fenomény nehmotného kulturního dědictví v regionu s potenciálem pro zapsání

Návrh potenciálních fenoménů nehmotného kulturního dědictví k zapsání na krajský seznam, vytvořený a hodnocený během kulatého stolu s názvem Hranice tradice, konaného v září 2024, se setkal s kladným ohlasem jak ze strany navrhovatelů – muzeí v Královéhradeckém kraji, tak ze strany odborníků na celonárodní úrovni. Nyní je třeba zformulovat si pozici pro využití inventáře na veřejně přístupné platformě typu wikipedie, obdobně jako je tomu například ve Finsku. Zároveň s tím je nutné zformulovat participativní nástroje zapojení komunity do sběru podnětů a potenciálně i výběru statků k zapsání na krajský seznam. Bylo by dobré při tomto procesu oslovovat také univerzity s nabídkou konkrétních výzkumných témat z oblasti potenciálně zapsaných statků. Pokud je vůle a kapacita, pak je důležité využít toho pro rozšíření vzniklého seznamu, odborně ho zanalyzovat, a konat obdobné diskuse a diskuse s nositeli nad potenciálními statky.

2.5. SWOT analýza výchozí situace nehmotného kulturního dědictví v KHK

Silné stránky a potenciály

Jaké hlavní faktory, které může muzeum či kraj přímo ovlivnit, působí v současnosti příznivě na péči o nehmotné kulturní dědictví?

- Existuje seznam potenciálně zapsaných statků na krajský seznam NKD, se kterým lze dále pracovat.
- Funguje aktivní role muzea a Regionálního pracoviště v dokumentaci a propagaci tradic.
- Regionální pracoviště bylo personálně posíleno.
- Při Muzeu existuje Centrum kreativního muzejnictví, které může organizovat různé typy školení i v oblasti NKD.
- V Královéhradeckém kraji existuje Centrum uměleckých aktivit, které může spolupracovat úzce s nositeli.
- MVČ každoročně organizuje muzejní adventní trhy, kde jsou přítomni ocenění Mistři, kteří i touto cestou mohou předávat své řemeslo.
- Existuje udílení ocenění Mistr tradiční rukodělné výroby, které navázalo na ocenění Zlatý kolovrat a podporuje tak silnou tradici řemesel v kraji.
- Kraj podporuje dotační programy určené na budování povědomí o nehmotném kulturním

dědictví.
- Existuje funkční spolupráce mezi MVČ a krajem, která umožňuje nastavit přístup k nehmotnému kulturnímu dědictví v souladu s plným zněním definice UNESCO v souladu se záměry MKČR.
- Při péči o NKD je udržována spolupráce s odborníky na regionální úrovni v rámci sítě Regionálních pracovišť i na národní a mezinárodní úrovni.
- Existuje dobrá tradice spolupráce se spolky a ZUŠ při uchování statků (řemesla, loutkářství, betlémářství).
- Rozvíjení pozitivní zkušenosti s veřejnými akcemi (kulaté stoly, workshopy) při rozvoji povědomí o nehmotném kulturním dědictví.

Slabé stránky

Jaké hlavní faktory, které může muzeum či kraj přímo ovlivnit, působí v současnosti nepříznivě na péči o nehmotné kulturní dědictví?

- Používání termínů v krajských dokumentech je mnohdy nesrozumitelné pro širokou veřejnost.
- Omezené pojetí NKD jen jako tradiční lidové kultury v nesouladu s Úmluvou UNESCO v krajských dokumentech.
- Neexistuje koncepce péče o nehmotné kulturní dědictví v kraji.
- Nominační formuláře zapsaných statků nejsou přístupné veřejnosti.
- Absence jednotné metodiky pro zápis statků nejen tradiční lidové kultury nového typu (nejasná pravidla zápisu a péče).
- Nejednotný systém popisu záchovných opatření a redokumentačních zpráv na krajské úrovni.
- Současná odborná komise je tvořena pouze odborníky na historii a folklor, a chybí tak odborníci z jiných oborů i zástupci komunit.
    1. říjen jakožto Den nehmotného kulturního dědictví není dostatečně propagován.
- Veřejnost není dostatečně informovaná o možném zapojení do péče o NKD.
- K dispozici jsou zahraniční (výukové) materiály o NKD, které však v současnosti nejsou využívány.
- V současnosti neexistují edukační programy zvyšující povědomí o NKD v KHK.
- Regionální pracoviště v současnosti nemá rozvinutou síť spolupráce na poli propagace a marketingu v oblasti NKD.
- Současný web Regionálního pracoviště i sociální sítě se zaměřují pouze na propagaci tradiční lidové kultury.

Příležitosti

Jaké hlavní faktory, které nemůže muzeum a kraj přímo ovlivnit, působí v současnosti příznivě na péči o nehmotné kulturní dědictví?

- Nositelé statků cítí sílu v mezigeneračním předávání a silném amatérském zázemí v regionu.
- Nositelé statků vnímají z většiny příznivě rostoucí potenciál turismu.
- Nositelé statků vnímají příležitost v mezinárodní spolupráci a mobilitě, či exportu na

zahraniční trhy (betlémářství).
- Existuje síť ZUŠ a DDM, které podporují NKD.
- Funguje expertní a metodické zázemí MKČR i NÚLK, které sleduje trendy a vytváří odborné zázemí pro regiony, včetně koordinace Regionálních pracovišť.
- Existuje systém národních i mezinárodních dotací, který může finančně podpořit péči o NKD (školení, dokumentace, ...).
- Strategická podpora MKČR a závazky vyplývající z Úmluvy UNESCO.
- Rozšíření definice NKD na statky nejen tradiční lidové kultury a prostor pro jejich odborné zpracování.
- Existence Plánu péče o tradiční lidovou kulturu v ČR (2023–2030).
- Existují inspirativní zahraniční modely péče o NKD (např. participativní platforma typu wiki ve Finsku).
- Možnost prohlubování spolupráce s univerzitami a zapojení studentů do výzkumu a dokumentace.

Hrozby

Jaké hlavní faktory, které nemůže přímo muzeum a kraj ovlivnit, působí v současnosti nepříznivě na péči o nehmotné kulturní dědictví?

- Některé statky musí zápasit se zastaralým vybavením, nedostatečnou propagací, či dostupným infrastrukturním zázemím v obcích (ochotnické divadlo).
- Nositelé statků se potýkají s nedostatkem těch, kteří by předávali tradici kvalitně dál, odchod staré generace nositelů tradic a s tím spojená hrozba ztráty know-how.
- Statky řemeslného typu v různé míře řeší nároky na zručnost, včetně ztráty zručnosti mládeže, i časovou náročnost zpracování.
- Statky řemeslného typu ovlivňuje stírání rozdílů mezi profesionálním a amatérským, a v důsledku toho ztráta kvality provedení designu i nepůvodní vlivy.
- Existuje obava z klimatických změn a overturismu v oblíbených lokalitách (vodáctví).
- Slabší zapojení mladé generace (zájmu mladých o NKD konkurují jiné volnočasové aktivity) a chybějící systematická výchova v oblasti NKD.
- Péče o NKD není součástí rámcových vzdělávacích plánů základních a středních škol.
- Nízká participace některých institucí ve vytváření prostředí pro NKD (např. DDM, UHK, podnikatelské svazy).
- ČR není signatářem Úmluvy z Faro.
- V současnosti neexistují národní koncepční dokumenty se srozumitelným pojmoslovím pro širokou veřejnost v oblasti NKD.
- V současnosti neexistuje koordinovaný systém zápisů statku napříč různými kraji a Regionálními pracovišti – riziko roztříštěnosti přístupů mezi kraji a nejednotné koncepce péče.
- Riziko komercionalizace statků (např. v turismu), včetně zneužívání či povrchního využití NKD pro marketingové účely.
- Nestabilní nebo nedostatečné financování (chybějící pevná rozpočtová položka) ze strany státu.

3. Rámec strategie

OBLAST A IDENTIFIKACE A DOKUMENTACE

Vize oblasti: V Královéhradeckém kraji je etablováno pojetí nehmotného kulturního dědictví v celé jeho šíři v souladu s Úmluvou UNESCO. Tradiční lidová kultura, která byla dosud vnímána jako prioritní, tvoří jednu ze součástí tohoto nehmotného kulturního dědictví, spolu s dalšími oblastmi kulturního dědictví, včetně fenoménů z městského prostředí či z oblasti subkultur. S tímto širším pojetím nehmotného kulturního dědictví se identifikují nejen odborníci, ale i široká veřejnost, která chápe jeho význam a hodnotu pro společnost. Komunity a partneři tak úzce spolupracují na identifikaci a dokumentaci jevů nehmotného kulturního dědictví.

Specifické cíle:

- A1 Etablované široké pojetí NKD v Královéhradeckém kraji
- A2 Identifikace a dokumentace jevů/statků je inovativní, realizovaná v úzké spolupráci s komunitami i partnery

OBLAST B ZAPOJENÍ KOMUNIT A DEMOKRATIZACE

Vize oblasti: Péče o nehmotné kulturní dědictví již není jen v rukou odborných autorit, ale pečují o ni sami nositelé a komunity. Ti všichni jsou aktivně zapojeni do identifikace, dokumentace, předávání, vzdělávání i propagace. Zapojení komunity samotné probíhá nejen díky osvětě, ale také díky fungování systému školení, která jsou otevřena pro širokou veřejnost. Systematická školení však existují i pro odborné pracovníky napříč krajem. Je tak rozvíjena silná základna učících se komunit i zapojených aktérů, kteří pečují o nehmotné kulturní dědictví v Královéhradeckém kraji. Důležitou roli hrají také školy.

Specifické cíle:

- B1 Komunity jsou aktivně zapojené do péče o nehmotné kulturní dědictví
- B2 V regionu je rozvíjena silná základna učících se komunit a zapojených aktérů do žitého nehmotného kulturního dědictví, jeho zachování a předávání

OBLAST C MARKETING A KOMUNIKACE

Vize oblasti: Nadále jsou podporovány projekty typu Mistr tradiční rukodělné výroby, u kterých je dbáno na udržitelné a ekologické hodnoty. Aktivně je podporována spolupráce Regionálního pracoviště s aktéry cestovního ruchu při péči o NKD a vybrané statky NKD jsou zároveň etablovány v nabídce pro cestovní ruch a v marketingu kraje. Jsou tak připravena koordinační opatření pro propagaci NKD v kraji, na kterých se podílejí i další odbory kraje. Právě ve společné spolupráci jsou také zformulovány atraktivní a promyšlené kampaně pro veřejnost.

Specifické cíle:

- C1 Etablování vybraných statků NKD v nabídce pro udržitelný cestovní ruch a v marketingu kraje
- C2 Téma je srozumitelně a atraktivně komunikováno aktérům a obyvatelům kraje

OBLAST D MANAGEMENT A KOORDINACE

Vize oblasti: Královéhradecký kraj je v rámci České republiky lídrem a příkladem dobré praxe transformace pojetí nehmotného kulturního dědictví z oblasti tradiční lidové kultury do celé šíře významu tohoto pojmu ve znění Úmluvy UNESCO z roku 2003. Děje se tak především díky propracované koncepci, opakovaným školením Regionálních pracovišť i ředitelů muzeí a aktivně rozvíjenou mezioborovou spoluprací. Muzeum východních Čech v Hradci Králové tak funguje jako koordinační a metodický orgán pro partnery a Regionální pracoviště má odborné i manažerské kapacity, které to vše umožňují.

Specifické cíle:

- D1 Kraj je lídrem a příkladem dobré praxe transformace pojetí NKD v ČR
- D2 Muzeum funguje jako koordinační a metodický orgán pro partnery

OBLAST E PARTNERSTVÍ

Vize oblasti: V Královéhradeckém kraji existuje silná a aktivní síť partnerů, kteří se koordinují v podpoře i realizaci nehmotného kulturního dědictví. Tato síť nefunguje jen uvnitř Muzea, ale je tvořena také ostatními partnery v regionu, obcemi, univerzitami či podnikatelskými svazy. Úzká partnerská spolupráce funguje i na celonárodní úrovni díky koordinaci s Národním ústavem lidové kultury, Národním ústavem pro kulturu, Ministerstvem kultury, i ostatními Regionálními pracovišti. Nadále funguje kooperace i na mezinárodní úrovni, kdy je díky výjezdům Erasmus+ navazována nová spolupráce v oblasti NKD s různými zeměmi Evropy.

Specifické cíle:

- E1 V KHK existuje silná aktivní síť partnerů, kteří se koordinují v podpoře i realizace NKD
- E2 V KHK existuje úzká partnerská spolupráce s národními i mezinárodními orgány a platformami

4. Podrobnější popis oblastí strategie, cílů a opatření

4.1. Oblast A Identifikace a dokumentace

Vize oblasti: V Královéhradeckém kraji je etablováno pojetí nehmotného kulturního dědictví v celé jeho šíři v souladu s Úmluvou UNESCO. Tradiční lidová kultura, která byla dosud vnímána jako prioritní, tvoří pouze jednu z mnoha oblastí nehmotného kulturního dědictví, stejně jako například fenomény z městského prostředí či z oblasti subkultur. S tímto širším pojetím nehmotného kulturního dědictví se identifikují nejen odborníci, ale i široká veřejnost, která chápe jeho význam a hodnotu pro společnost. Komunity a partneři tak úzce spolupracují na identifikaci a dokumentaci jevů nehmotného kulturního dědictví.

Cíl A1: V Královéhradeckém kraji je etablované široké pojetí nehmotného kulturního dědictví

A1.1: Aktualizovat definici NKD v krajských dokumentech, otevřít seznamy širším jevům. Definice nehmotného kulturního dědictví v krajských dokumentech je aktualizována a seznam nehmotného kulturního dědictví je tak otevřen i širším jevům. *Vazba na opatření:* A1.2 *Realizátor:* Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, Muzeum východních Čech v Hradci Králové

A1.2: Vypracovat nové metodiky a další předpisy/normy pro široce pojaté NKD ve spolupráci s odborníky. Nové metodiky a předpisy/normy jsou vypracovány ve spolupráci s odborníky v oblasti péče o nehmotné kulturní dědictví, a to jak na regionální, tak na národní a mezinárodní úrovni. *Vazba na opatření:* A1.1, A1.4, A1.5 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu *Partner externí:* NÚLK, NIK, MKČR, ostatní regionální pracoviště

A1.3: Inspirovat se například v pobaltských zemích – naplánovat výjezd Erasmus+ (podpora Úmluvy z Faro a další). Při realizaci etablování širšího pojetí nehmotného kulturního dědictví je udržována spolupráce na mezinárodní úrovni se státy vybranými jakožto příklady dobré praxe (inspirace například v pobaltských zemích – plánování výjezdů Erasmus+). *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Regionální pracoviště *Partner externí:* Představitelé z různých zemí Evropy, kteří pečují o NKD ve své zemi

A1.4: Zajistit odpovídající odbornou komisi. Je zajištěna odpovídající odborná komise pro nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje. Komise je tvořena odborníky nejenom na tradiční lidovou kulturu, ale i na další oblasti nehmotného kulturního dědictví a v komisi jsou zároveň také zástupci komunit. *Vazba na opatření:* A1.2 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner na straně organizací kraje:* Krajský úřad

A1.5: V koncepčních dokumentech jsou používány termíny z oblasti NKD srozumitelné pro širokou veřejnost. Je rozhodnuto v krajských dokumentech používat termíny srozumitelné pro širokou veřejnost. Je zváženo používání termínu/konceptu regionální kulturní dědictví. Tento pojem je zároveň zapracován do akčního plánu krajské strategie kultury. *Vazba na opatření:* A1.2, C2.2, D1.3 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner na straně organizací kraje:* Krajský úřad

Cíl A2: Identifikace a dokumentace jevů/statků je inovativní a je realizovaná v úzké spolupráci s komunitami i partnery

A2.1: Koordinovat se s ostatními kraji při zkoumání nových jevů a statků – výzkum z více úhlů ve více krajích bude výhodou. Funguje koordinovaný systém s ostatními krajskými Regionálními pracovišti při zkoumání jevů nehmotného kulturního dědictví – výzkum ve více krajích je přínosný a dané jevy tak mohou být prozkoumány podrobněji a z více úhlů. *Vazba na opatření:* D1.3 *Realizátor:* Regionální pracoviště NKD KHK *Partner na straně organizací kraje:* Všechna ostatní krajská regionální pracoviště *Partner externí:* MKČR, NÚLK

A2.2: Zformulovat postup a metodiku jak dál pracovat s krajským seznamem

potenciálních nových statků z podzimu 2024. Je zformulován postup a metodika, jak dál pracovat se seznamem fenoménů nehmotného kulturního dědictví (potenciálně zapsanými statky na krajský seznam) z podzimní konference roku 2024 na téma Hranice tradice. *Vazba na opatření:* B1.2 *Realizátor:* Regionální pracoviště, Muzeum východních Čech v Hradci Králové

A2.3: Zformulovat si pozici a pravidla pro využití wiki-nástrojů. Jsou dána a zformulována pravidla pro využití wiki-nástrojů, které umožní zapojení široké veřejnosti do dokumentace jevů nehmotného kulturního dědictví. *Vazba na opatření:* B1.3 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner externí:* Firma, která daný software vytvoří

A2.4: Oslovovat univerzity s nabídkou konkrétních výzkumných témat, společně organizovat letní školy, systematicky zapojit Univerzitu v Hradci Králové. Pravidelně jsou oslovovány univerzity s nabídkou konkrétních výzkumných témat, která pomáhají identifikovat a dokumentovat prvky nehmotného kulturního dědictví. Systematicky je tak zapojena i Univerzita v Hradci Králové. Existuje například možnost společně organizovat letní školy. *Vazba na opatření:* E1.2 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner externí:* Univerzita Hradec Králové a další univerzity s obory napojenými na NKD

4.2. Oblast B Zapojení komunit a demokratizace

Vize oblasti: Péče o nehmotné kulturní dědictví již není jen v rukou odborných autorit, ale je svěřena do rukou samotných nositelů a komunit. Ti všichni jsou aktivně zapojeni do identifikace, dokumentace, i nominačních procesů. Zapojení komunity samotné probíhá nejen díky osvětě, ale také díky fungování systému školení, která jsou otevřena pro širokou veřejnost. Systematická školení však existují i pro odborné pracovníky napříč krajem. S prezentací a propagací kulturního dědictví pomáhají muzea a další paměťové instituce (například knihovny či archivy) v kraji. Je tak rozvíjena silná základna učících se komunit i zapojených aktérů, kteří pečují o nehmotné kulturní dědictví v Královéhradeckém kraji. Při tomto procesu je zároveň kladen důraz na sociální, environmentální a ekonomickou udržitelnost.

Cíl B1: Komunity jsou aktivně zapojené do péče o nehmotné kulturní dědictví

B1.1: Připravit veřejnou výzvu pro zapojení komunit. Existuje propracovaná veřejná výzva pro zapojení komunit, která je snadno přístupná široké veřejnosti. Veřejnost se díky této výzvě dozví, jaká jsou kritéria pro identifikaci nehmotného kulturního dědictví, a dle popsaných kroků může sama dokumentovat své nehmotné kulturní dědictví. *Vazba na opatření:* C1.4 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Regionální pracoviště *Partner na straně organizací kraje:* Ostatní organizace zřizované krajem

B1.2: Určit, které potenciálně zapsané statky krajského seznamu z podzimu 2024 se opírají o aktivní komunitu. Potenciálně zapsané statky z podzimní konference jsou dobrým zdrojem reálných jevů NKD na území KHK. Pro jejich další užití při péči o NKD KHK je důležité určit, které z nich se opírají o aktivní komunitu, a tu následně zapojit a zaškolit. *Vazba na opatření:* A2.2 *Realizátor:* Regionální pracoviště *Partner na straně organizací kraje:* Ostatní organizace zřizované krajem

B1.3: Zavést otevřenou a systematickou databázi po finském vzoru a zformulovat participativní nástroje zapojení komunity. Zavedená databáze po finském vzoru umožňuje otevřenost a systémovost zápisů. Zformulovány jsou zároveň participativní nástroje zapojení komunity do sběru podnětů a potenciálně i výběru statků k zapsání. Komunity jsou aktivně zapojené do identifikace, dokumentace, předávání, vzdělávání i propagace nehmotné kulturního dědictví. *Vazba na opatření:* A2.3 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner externí:* Firma, která daný software vytvoří

Cíl B2: V regionu je rozvíjena silná základna učících se komunit a zapojených aktérů do žitého nehmotného kulturního dědictví

B2.1: Školit facilitátory z komunit v dokumentaci a nominacích. Do dokumentace svého NKD jsou zapojeny samotné komunity, kterým je zajištěno úvodní proškolení v této oblasti. Zároveň je jim poskytnuta technika v případě, že ji k dokumentaci potřebují. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové (Centrum kreativního muzejnictví)

B2.2: Zajistit systematická školení pro odborné pracovníky. Odborným pracovníkům (pracovníkům krajských organizací, neziskových organizací a dalším stakeholderům v kraji) je zajištěno systematické školení jak zapojovat komunitu a dokumentovat NKD. Vzdělávání o NKD a skrze NKD je v nabídce kurzů CKM. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové (Centrum kreativního muzejnictví)

B2.3: Propojovat téma NKD se školstvím a vzděláváním. Se školami (včetně ZŠ a ZUŠ) je navázána spolupráce na zahrnutí konceptu NKD do výuky. Do spolupráce jsou systémově zapojeni: KKIVI, CUA a PdF a FF UHK. *Vazba na opatření:* D2.3 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové (Edukační oddělení, CKM) *Partner externí:* KKIVI, CUA, PdF a FF UHK

B2.4: Rozvíjet roli a zapojení ZUŠ, DDM, CUA a středních uměleckoprůmyslových škol. Do udržování řemeslných tradic NKD v regionu jsou zapojeny střední uměleckoprůmyslové školy. V oblasti podpory NKD je rozvíjena role ZUŠ a DDM. Zvážena je také role CUA v podpoře NKD nad rámec divadla. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner na straně organizací kraje:* CUA *Partner externí:* ZUŠ, DDM, střední umělecko-průmyslové školy

B2.5: Naučit se pracovat s dostupnými materiály v oblasti NKD. V rámci vzdělávání a zapojení komunit jsou používány dostupné materiály, jako například učebnice Učení se s kulturním dědictvím nebo Nehmotné kulturní dědictví: Kolo udržitelnosti. *Vazba na opatření:* C1.2 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové

4.3. Oblast C Marketing a komunikace

Vize oblasti: Nadále jsou podporovány projekty typu Mistr tradiční rukodělné výroby, u kterých je dbáno na udržitelné a ekologické hodnoty. Aktivně je podporována spolupráce Regionálního pracoviště s aktéry cestovního ruchu při péči o NKD a vybrané statky NKD jsou zároveň etablovány v nabídce pro cestovní ruch a v marketingu kraje. Jsou tak připravena koordinační

opatření pro propagaci NKD v kraji, na kterých se podílejí i další odbory kraje. Právě ve společné spolupráci jsou také zformulovány atraktivní a promyšlené kampaně pro veřejnost.

Cíl C1: Etablování vybraných statků NKD v nabídce pro udržitelný cestovní ruch a v marketingu kraje

C1.1: Podporovat projekty typu Mistr tradiční rukodělné výroby. Na základě doporučení odborné komise Rada kraje každoročně uděluje ocenění Mistr tradiční rukodělné výroby KHK. Ocenění Mistři se pravidelně také účastní Muzejních adventních trhů a zároveň se účastní akcí, kde své řemeslo předávají další generaci. Za své úsilí získávají finanční podporu a zároveň jsou propagováni (např. publikace Zlatý kolovrat). *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Královéhradecký kraj

C1.2: Zdůrazňovat při péči o NKD udržitelné a ekologické hodnoty. Při péči o NKD v kraji je kladen důraz na sociální, environmentální a ekonomickou udržitelnost daných statků. K tomu vhodně slouží finská učební pomůcka s názvem Nehmotné kulturní dědictví: Kolo udržitelnosti. *Vazba na opatření:* B2.5 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové

C1.3: Aktivně podporovat spolupráci Regionálního pracoviště s aktéry cestovního ruchu při péči o NKD. Kraj se aktivně zasazuje o spolupráci Regionálního pracoviště s aktéry cestovního ruchu (Například destinační společnosti) při péči o NKD. *Realizátor:* Královéhradecký kraj *Partner na straně organizací kraje:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner externí:* Aktéři cestovního ruchu

C1.4: Koncepčně zformulovat atraktivní a promyšlené kampaně pro veřejnost, které budou cílit na pochopení fenoménů NKD a chuť se zapojit do péče o ně. Pro tento krok musí být určena zodpovědná osoba/instituce, musí být určena cílová skupina, cíl kampaně, rozpočty a zdroje. Specificky je třeba se zaměřit na mladé lidi. Je třeba také ošetřit, aby tyto kampaně nebyly jenom „prezentací výrobku“, ale aby byly prováděny citlivě, s ohledem na statek samotný tak, aby bylo zabráněno případným negativním dopadům na praktikování statků. *Vazba na opatření:* B1.1 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Královéhradecký kraj *Partner na straně organizací kraje:* Královéhradecká krajská centrála cestovního ruchu *Partner externí:* Obce, destinační společnosti, spolky, MKČR

Cíl C2: Téma je srozumitelně a atraktivně komunikováno aktérům a obyvatelům kraje

C2.1: Připravit koordinační opatření pro propagaci, vtahovat další odbory kraje. Existuje koordinační opatření pro propagaci NKD KHK. Na propagaci se podílejí další odbory kraje, které mají na starost marketing či vzdělávání. *Vazba na opatření:* D1.6 *Realizátor:* Krajský úřad *Partner na straně organizací kraje:* Krajský úřad – různé odbory (marketing, vzdělávání)

C2.2: Pro termíny NKD najít atraktivní a pro veřejnost srozumitelnou terminologii. Na základě konsenzu s odborníky na úrovni národní i regionální je rozhodnuto o používání termínů z oblasti NKD, které jsou srozumitelné a atraktivní pro širokou veřejnost. *Vazba na opatření:* A1.5 *Realizátor:* Regionální pracoviště *Partner externí:* Ostatní Regionální pracoviště, NÚLK,

NIK, MKČR

C2.3: Aktivně rozvinout propagaci a marketing NKD v MVČ. Je zajištěna aktivní propagace a marketing NKD skrze funkční a aktuální web, sociální sítě i muzejní obchod. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové

C2.4: Rozvíjet muzejní prezentace ve vztahu k NKD. V MVČ je podporována výstavní činnost v oblasti osvěty o NKD, jsou konány odborné besedy na toto téma. Muzejních adventních trhů či jiných akcí se účastní ocenění Mistři, kteří tak využívají tradiční řemeslné techniky a postupy k praktické prezentaci NKD veřejnosti. 17. říjen jakožto Mezinárodní den nehmotného kulturního dědictví je propagován různými formami (setkáním s nositeli NKD apod.) *Realizátor:* Regionální pracoviště, Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner externí:* Ocenění Mistři tradiční rukodělné výroby KHK, Nositelé statků zapsaných na krajský seznam

C2.5: Do krajského dotačního titulu zapracovat možnost propagace zapsaného statku. Zapsané statky krajského seznamu mají možnost propagace díky propracovanému krajskému dotačnímu systému. *Vazba na opatření:* D1.5 *Realizátor:* Krajský úřad

4.4. Oblast D Management a koordinace

Vize oblasti: Královéhradecký kraj je v rámci České republiky lídrem a příkladem dobré praxe transformace pojetí nehmotného kulturního dědictví z oblasti ryze tradiční lidové kultury do celé šíře významu tohoto pojmu ve znění Úmluvy UNESCO z roku 2003. Děje se tak především díky propracované koncepci, opakovaným školením Regionálních pracovišť i ředitelů muzeí a aktivně rozvíjenou mezioborovou spoluprací. Muzeum východních Čech tak funguje jako koordinační a metodický orgán pro partnery a Regionální pracoviště má odborné i manažerské kapacity, které to vše umožňují.

Cíl D1: Kraj je lídrem a příkladem dobré praxe transformace pojetí NKD v ČR

D1.1: Připravit sérii seminářů pro pracovníky Regionálních pracovišť i pro ředitele muzeí. Ve spolupráci s Ministerstvem kultury je připravena série seminářů pro pracovníky Regionálních pracovišť i pro ředitele muzeí, která zřizují Regionální pracoviště. Dané změny tak mohou probíhat současně a všichni pověření a zainteresovaní účastníci o daných změnách zároveň mohou diskutovat. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Centrum kreativního muzejnictví *Partner externí:* Ministerstvo kultury

D1.2: Realizovat pravidelné tematické odborné konference. Konference na téma Hranice tradice, konaná v září roku 2024 ve spolupráci MVČ a KHK, se ukázala jak velmi podnětná, a zároveň se všichni účastníci, ať už z řad Ministerstva kultury, NÚLKu, univerzit či regionálních muzeí, shodli na naléhavé potřebě takovéto konference konat dál. *Realizátor:* Krajský úřad, Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner na straně organizací kraje:* Muzea v regionu *Partner externí:* Ministerstvo kultury, NÚLK, NIK, univerzity

D1.3: Zahrnout mezikrajovou spolupráci do akčního plánu krajské strategie kultury. Pro

fungování nadregionální spolupráce je důležité ji ošetřit také v akčním plánu krajské strategie kultury. *Vazba na opatření:* A2.1, A1.5 *Realizátor:* Krajský úřad *Partner externí:* Asociace krajů

D1.4: Tematika NKD je součástí rozvojové koncepce MVČ. Také v rozvojové koncepci MVČ je rozpracována tematika NKD. Zároveň o ní muzeum vzdělává nejen své pracovníky, ale i pracovníky krajského úřadu. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner na straně organizací kraje:* Centrum kreativního muzejnictví, Královéhradecký kraj

D1.5: Aktualizovat kritéria a podmínky krajského dotačního programu. V širší diskusi s odborníky jsou aktualizovaná kritéria a podmínky krajského dotačního programu v návaznosti na cíle koncepce NKD. *Vazba na opatření:* C2.5 *Realizátor:* Krajský úřad

D1.6: Aktivně rozvíjet mezioborovou spolupráci. Mezioborová spolupráce je aktivně rozvíjena jak na odborné úrovni, tak na úrovni krajského úřadu. *Vazba na opatření:* C2.1 *Realizátor:* Krajský úřad

Cíl D2: Muzeum funguje jako koordinační a metodický orgán pro partnery

D2.1: Regionální pracoviště má odborné i manažerské kapacity. Role a zadání pro Regionální pracoviště je pozměněno z výhradně odborného orgánu také do role koordinačního a facilitačního pracoviště. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové

D2.2: Zvážit úpravu umístění Regionálního pracoviště ve struktuře MVČ. Je zvážena úprava umístění Regionálního pracoviště ve struktuře MVČ s výhledem jeho potenciálního rozvoje jako samostatného oddělení. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové

D2.3: Podporovat a financovat muzejní systém vzdělávání v oblasti NKD. Je podporován muzejní systém vzdělávání v oblasti NKD, a to nejen na úrovni široké veřejnosti například formou odborných besed a přednášek s nositeli, ale také na úrovni edukačních programů pro školní skupiny s možností učit se skrze NKD. Muzejní vzdělávací kapacity tak jsou nabízeny i ostatním muzeím v kraji. *Vazba na opatření:* B2.3 *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Centrum kreativního muzejnictví

4.5. Oblast E Partnerství

Vize oblasti: V Královéhradeckém kraji existuje silná a aktivní síť partnerů, kteří se koordinují v podpoře i realizaci nehmotného kulturního dědictví. Tato síť nepůsobí pouze uvnitř Muzea, ale zahrnuje i další partnery v regionu – obce, univerzity či podnikatelské svazy. Úzká partnerská spolupráce funguje i na celonárodní úrovni díky koordinaci s NÚLKem, NIKem, Ministerstvem kultury, i ostatními Regionálními pracovišti. Nadále funguje kooperace i na mezinárodní úrovni, kdy je díky výjezdům Erasmus+ navazována nová spolupráce v oblasti NKD s různými zeměmi Evropy.

Cíl E1: V KHK existuje silná aktivní síť partnerů, kteří se koordinují v podpoře i realizace NKD

E1.1: Budovat síť regionálních mentorů a regionálních partnerů. V KHK je budována aktivní síť partnerů – je navázána komunikace s obcemi nad možnostmi propagace fenoménu NKD, je diskutováno zapojení podnikatelských svazů do rozvoje NKD a skrze rozvoj navazujících výrobních procesů je zahrnuta i podpora podnikání. Spolupráce funguje i na poli cestovního ruchu a na poli vzdělávání. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Krajský úřad *Partner na straně organizací kraje:* Krajský úřad, Královéhradecká krajská centrála cestovního ruchu *Partner externí:* CzechInvest, CzechTourism, Místní akční skupiny

E1.2: Rozvíjet obecnou spolupráci s univerzitami nad tématem NKD. Je rozvíjena spolupráce s univerzitami v oblasti NKD, speciální fokus je zaměřen na UHK. Oblasti zapojení mohou být například workshopy pro odborné pracovníky, využití role mentorů, VŠ kvalifikační práce či spolupráce se studenty na dokumentaci NKD. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové *Partner externí:* Univerzita Hradec Králové

Cíl E2: V KHK existuje úzká partnerská spolupráce s národními i mezinárodními orgány a platformami

E2.1: Rozvíjet úzkou spolupráci MVČ a KHK s národními organizacemi. Muzeum východních Čech i Krajský úřad KHK úzce spolupracuje s Národním ústavem lidové kultury i Národním institutem kultury, stejně jako s Ministerstvem kultury v otázkách týkajících se péče o nehmotné kulturní dědictví. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Krajský úřad *Partner externí:* NÚLK, NIK, MKČR

E2.2: Při výjezdech Erasmus+ se inspirovat v dalších zemích. Výjezdy Erasmus+ jsou unikátní příležitostí navázat spolupráci v oblasti NKD s ostatními evropskými zeměmi – je možné se tak inspirovat v přístupu k NKD například v pobaltských zemích, zaměřit se na podporu Úmluvy z Faro či připravit sérii školení a vzdělávání v oblasti NKD. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Centrum kreativního muzejnictví

E2.3: Účastnit se setkávání mezinárodních organizací a zvát do kraje experty. Velkým přínosem na poli mezinárodní spolupráce je také účast na mezinárodních setkáních. Je možnost účastnit se například konference MondiaCult či různých panelových diskusí organizovaných UNESCO, a to ať už osobně či online. S UNESCO je možné spolupracovat například i formou pozvání facilitátorů na školení do kraje. *Realizátor:* Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Centrum kreativního muzejnictví *Partner externí:* UNESCO

5. Pravidla implementace Koncepce ochrany a péče o nehmotné kulturní dědictví Královéhradeckého kraje

5.1. Úvod

Implementační pravidla tvoří nedílnou součást Koncepce ochrany a péče o nehmotné kulturní

dědictví Královéhradeckého kraje (Koncepce).

Realizace Koncepce vyžaduje také úzkou spolupráci mezi Muzeem východních Čech a Odborem kultury, památkové péče a cestovního ruchu Královéhradeckého kraje, případně dalších odborů krajského úřadu a dalších organizací založených nebo zřizovaných krajem.

Pro úspěšné naplnění Koncepce je důležité správně nastavit její implementační pravidla a ukotvit proces řízení na OKPCR v MVČ v souladu se strategickým a projektovým řízením na krajském úřadě i v MVČ.

Pro úspěšnou realizaci je důležité, aby všichni zaměstnanci MVČ, krajského úřadu i dalších organizací, kteří se budou podílet na její realizaci, rozuměli obsahu Koncepce. Proto byla koncepce vytvářena interními silami MVČ a krajského úřadu a její obsah byl v rámci pracovní skupiny konzultován s řadou aktérů v regionu, kteří potenciálně budou na jejím naplňování spolupracovat. Zároveň je důležité, aby se Koncepcí ztotožnili členové Rady, Zastupitelstva a dalších orgánů Královéhradeckého kraje.

Pravidla implementace vychází z doporučení Metodiky přípravy veřejných strategií Ministerstva pro místní rozvoj.

5.2. Aktéři implementace Strategie

Koordinátor naplňování Strategie

Implementaci Koncepce řídí koordinátor/ka, pracovník regionálního pracoviště MVČ spolupracující s Odborem kultury, památkové péče a cestovního ruchu. Koordinátor/ka průběžně koordinuje svou činnost s vedoucí/m odboru, který/á činnost spojenou s realizací koncepce dále koordinuje s členem Rady Královéhradeckého kraje, který je pověřen gescí kultury. Koordinátor/ka dále stanovuje konkrétní termíny pro setkávání pracovní skupiny pro jednotlivé fáze procesu implementace.

Rada Královéhradeckého kraje

Rada Královéhradeckého kraje hraje roli řídicí skupiny. Je garantem řízení Koncepce, je hlavním aktérem její implementace. Má výlučnou pravomoc schvalovat výslednou podobu Akčního plánu na základě doporučení pracovní skupiny. Dále má pravomoc schvalovat změny Koncepce a je jí předkládáno vyhodnocení implementace Koncepce.

Pracovní skupina

Pracovní skupina slouží jako koordinační orgán pro naplňování koncepce dle Akčního plánu. Podílí se na vyhodnocení Akčního plánu předešlého a spolupracuje na přípravě Akčního plánu budoucího. Připravuje také podklady pro změnu Koncepce.

Jejími členy je příslušný gesční radní, vedoucí odborů, které jsou zainteresovány v naplňování Strategie, ředitel MVČ a ředitelé zřizovaných organizací, případně další aktéři z akademického, neziskového nebo podnikatelského sektoru z oblasti nehmotného kulturního dědictví, kultury, cestovního ruchu a kulturních a kreativních odvětví, kteří jsou zainteresováni v naplňování

Koncepce.

Jednání pracovní skupiny řídí koordinátor, případně jiná pověřená osoba. Členy pracovní skupiny jmenuje radní Královéhradeckého kraje na doporučení Muzea východních Čech a Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu.

5.3. Proces implementace Strategie

Akční plán

Akční plán je nástroj, který slouží k realizaci Koncepce v průběhu jednotlivých let, přičemž zohledňuje dostupné finanční prostředky. Jde o strukturovaný dokument, jenž obsahuje seznam aktivit, projektů, projektových kroků plánovaných na dané období, přičemž každý z bodů je propojen s konkrétními oblastmi a cíli Koncepce. U každého projektu či aktivity je specifikována odpovědnost, rámcové finanční náklady a termín realizace.

Tvorba Akčního plánu a zásobníku projektů

Koncepce je realizována prostřednictvím Akčního plánu. Začlenění procesu jeho tvorby do přípravy krajského rozpočtu je klíčovým principem strategického řízení. Zpracování Akčního plánu by mělo být součástí diskuze o rozpočtu na následující rok.

Proces tvorby Akčního plánu je dlouhodobý a je připravován na období 1-2 let. Při vytváření Akčního plánu se postupuje podle následujících kroků:

1. **Sběr a projednání podnětů** – Při procesu se využívají participační nástroje, které umožňují sběr podnětů od zaměstnanců muzea, krajského úřadu, organizací kraje, organizací spojených se zapsanými statky i širší zainteresované veřejnosti dle potřeby. Na základě těchto podnětů lze přizpůsobit postup naplňování jednotlivých opatření Koncepce v Akčním plánu. Podněty sbírá koordinátor vhodnými způsoby dle uvážení.
2. **Rozpracování a projednání aktivit a projektů** – podněty jsou předloženy pracovní skupině, která je prodiskutuje, vybere a dále rozpracuje či navrhne další aktivity, které nejlépe povedou k naplňování Koncepce.
3. **Schválení Akčního plánu** – Vybrané aktivity a projekty jsou začleněny do Akčního plánu a následně předloženy ke schválení Radě Královéhradeckého kraje. Ty projekty a aktivity, které nejsou schváleny, mohou být zařazeny do zásobníku aktivit/projektů k příslušným opatřením Koncepce.

Projekty a podněty, které nejsou zařazeny do Akčního plánu, vede koordinátor vhodným způsobem v patrnosti formou zásobníku projektů, který může sloužit jako inspirace pro tvorbu akčního plánu v dalším roce.

Rámcový harmonogram přípravy Akčního plánu

Měsíc	Fáze
leden	Vyhodnocení plnění Akčního plánu
únor	

Měsíc	Fáze
březen	Vytváření Akčního plánu – 1. fáze: průběžný celoroční sběr podnětů a jejich získávání během setkání a diskuzí v pracovní skupině, případně dalšími způsoby
duben	
květen	
červen	Tvorba Akčního plánu – 2. fáze: detailní rozpracování aktivit a projektů a jejich projednání jako součást krajského rozpočtu
červenec	
srpen	
září	
říjen	Tvorba Akčního plánu – 3. fáze: projednání a následné schválení Akčního plánu Radou Královéhradeckého kraje
listopad	
prosinec	

Pro schválení prvního Akčního plánu na roky 2026–2028 tento harmonogram neplatí.

5.4. Vyhodnocení naplňování Koncepce

Zpráva z implementace

Koordinátor/ka implementace Koncepce každé dva roky připravuje stručnou zprávu o průběhu její realizace. Zpráva obsahuje především doporučení k případným úpravám Koncepce a jejího provádění. Návrh zprávy projedná pracovní skupina a následně ji schvaluje Rada Královéhradeckého kraje a Zastupitelstvu Královéhradeckého kraje dává na vědomí.

Pokud jsou doporučeny změny v Koncepci, například úpravy cílů, opatření či implementačních pravidel, pracovní skupina zahájí proces směřující k zapracování těchto změn do aktualizované verze Koncepce (viz kapitola 5.5).

Ke koncepci může být vytvořena sada indikátorů, které mohou být přiřazeny jednotlivým oblastem a cílům. Vyhodnocování pak probíhá pravidelně, obvykle ve dvouletých intervalech. Při prvním sběru dat je stanovena metodika jejich sběru pro sledování indikátorů, aby byla zajištěna kontinuita měření.

Za vyhodnocování indikátorů je zodpovědný/á koordinátor/ka implementace Koncepce, který/á může sběrem dat pověřit členy pracovní skupiny nebo zodpovědné osoby za naplňování jednotlivých oblastí, cílů, opatření a úkolů v Koncepci. Vyhodnocení indikátorů je součástí stručné zprávy o implementaci Koncepce.

Vyhodnocení plnění Strategie – úroveň výstupů – Akční plán

Plnění Koncepce je pravidelně vyhodnocováno na základě realizace akčních plánů a hodnocení efektivity souvisejících procesů. Vyhodnocení představuje stručné konstatování, zda se podařilo

realizovat jednotlivé aktivity, případně důvodů, proč nebyly některé realizovány, nebo informace o stupni jejich rozpracování. Vyhodnocení se provádí jednou za rok.

5.5. Změny Strategie

Návrh změn Strategie (především úprava cílů nebo opatření) připraví pracovní skupina, následně je navrhne k projednání radním a zastupitelům Královéhradeckého kraje.

6. Seznam zkratek

- **CKM** – Centrum kreativního muzejnictví
- **CUA** – Centrum uměleckých aktivit
- **ČR** – Česká republika
- **DDM** – dům dětí a mládeže
- **FF** – Filozofická fakulta
- **KHK** – Královéhradecký kraj
- **KKIVI** – Královéhradecký krajský institut pro vzdělávání a inovace
- **MKČR** – Ministerstvo kultury České republiky
- **MVČ** – Muzeum východních Čech v Hradci Králové
- **NIK** – Národní institut kultury
- **NKD** – nehmotné kulturní dědictví
- **NÚLK** – Národní ústav lidové kultury
- **PdF** – Pedagogická fakulta
- **RZ** – redokumentační zpráva
- **UHK** – Univerzita Hradec Králové
- **Úmluva UNESCO** – Úmluva UNESCO o zachování nemateriálního kulturního dědictví
- **ZŠ** – základní škola
- **ZUŠ** – základní umělecká škola

7. Přílohy

7.1. Příloha č. 1 Seznam zapsaných statků v Královéhradeckém kraji

Č.	Rok zápisu	Název statku	Redokumentační zpráva (RZ)	Nositelé statku	Statutární orgán / Osoba
1	2012 kraj i ČR, v roce 2016 světový seznam UNESCO	Východočeské loutkářství	1x7 let / změna na 1x5 let: 2019, 2024. Příští RZ v roce 2029	Sdružení pro podporu tradic východočeského loutkářství (roku 2015	Jana Dražďáková (roku 2015 změněna ředitelka na: Simona Chalupová,

Č.	Rok zápisu	Název statku	Redokumentační zpráva (RZ)	Nositelé statku	Statutární orgán / Osoba
				název změněn na Spolek pro podporu tradic loutkářství)	předsedou byl zvolen Miloslav Klíma)
2	2017, i ČR (2020)	Tradice generačního předávání krajkářství na Vamberecku	1x5 let: 2022. Příští RZ v roce 2027	Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou, Město Vamberk, Krajkářská škola Vamberk	Irena Krejčí, ředitelka muzea, Miroslava Šustrová, ředitelka školy. Za město starosta
3	2019	Betlémářství	1x5 let: 2024. Příští RZ v roce 2029	Třebechovické muzeum Betlémů	Město Třebechovice, kontakt vedoucí muzea
4	2021	České vodáctví – sociokulturní fenomén pobytu v přírodě spojený se splouváním vodních toků	1x5 let: První RZ v roce 2026	Asociace vodní turistiky a sportů z.s.	Petr Ptáček
5	2022 kraj i ČR (2023)	Výroba modrotiskových forem	1x5 let: První RZ v roce 2027	Milan Bartoš a Jaroslav Plucha	Fyzické osoby
6	2024	Ochotnické divadlo	1x5 let: První RZ v roce 2029	Volné sdružení východočeských	Předseda spolku

Č.	Rok zápisu	Název statku	Redokumentační zpráva (RZ)	Nositelé statku	Statutární orgán / Osoba
				divadelníků z.s.	

7.2. Příloha č. 2 Zapojení aktérů

Členové a členky realizačního týmu

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
doc. Mgr.	Petr	Grulich Ph.D.	ředitel	Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Mgr.	Lenka	Hlavatá	kulturní antropoložka, garantka Regionálního pracoviště	Regionální pracoviště pro nehmotné kulturní dědictví, Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Mgr.	Kateřina	Churtajeva	vedoucí odboru	Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, Královéhradecký kraj
Mgr.	Pavlína	Mazánková	odborná referentka kultury	Oddělení kultury a památkové péče, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, Královéhradecký kraj

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
MgA.	Olga	Škochová	vedoucí kulturního plánování	ONplan lab, s.r.o.
Mgr.	Martina	Vlčková	etnografka	Regionální pracoviště pro nehmotné kulturní dědictví, Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Členové a členky rozšířeného realizačního týmu (aktéři v regionu)

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
PhDr.	Michal	Babík	ředitel	Regionální muzeum a galerie v Jičíně
Mgr.	Soňa	Došková	ředitelka	Destinační společnost Hradecko, z. s.
Ing.	Martin	Karas	vedoucí oddělení	Oddělení KKO a cestovního ruchu, Královéhradecký kraj
Mgr.	Jan	Morávek	ředitel	Královéhradecká krajská centrála cestovního ruchu
PhDr.	Vlastimil	Málek	ředitel	Muzeum Podkrkonoší v Trutnově
Mgr.	Svatava	Odlová	vedoucí odboru	Odbor školství a sportu, Královéhradecký kraj

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
Mgr.	Lucie	Peterková	referentka pro komunikaci s veřejností	Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Bc.	Filip	Roček	referent KKO	Oddělení KKO a cestovního ruchu, Královéhradecký kraj
Mgr.	Pavla	Truncová	odborná referentka KKO	Oddělení KKO a cestovního ruchu, Královéhradecký kraj
Mgr.	Jan	Tůma	zástupce ředitele	Muzeum Náchodska
Mgr.	Ivana	Valášková	vedoucí	Centrum kreativního muzejnictví, Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Doc. PhDr.	Martin	Šandera, Ph.D.	docent	Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta
Mgr.	Vlastimil	Šimek	ředitel	projektové oddělení, Centrála cestovního ruchu

Členové a členky expertní pracovní skupiny

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
Mgr.	Kateřina	Klementová Ph.D.	ředitelka	Odbor regionální a národnostní

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
				kultury MKČR
PhDr.	Eva	Kuminková Ph.D.	etnoložka	Národní ústav lidové kultury, Ústav evropské etnologie Masarykovy univerzity v Brně, expertní zástupkyně ČR a členka globální sítě facilitátorů při Úmluvě o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO
Mgr.	Dita	Limová	vedoucí oddělení vztahů s UNESCO	Odbor mezinárodních vztahů a Evropské unie MKČR
Mgr.	Věra	Skopová	ministerský rada	Odbor regionální a národnostní kultury MKČR
PhDr.	Martin	Šimša Ph.D.	ředitel	Národní ústav lidové kultury
Mgr.	Jana	Viktorínová	vedoucí oddělení historických sbírek	Muzeum hlavního města Prahy

Seznam expertů, se kterými byly vedeny strukturované rozhovory

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
doc. PhDr.	Daniel	Drápala Ph.D.	etnolog, vedoucí ústavu	Masarykova univerzita, Ústav evropské

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
				etnologie
doc. Mgr.	Lenka	Jakoubková Budilová Ph.D.	sociální/kulturní antropoložka	Katedra sociální a kulturní antropologie, Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova
Mgr.	Kateřina	Klementová Ph.D.	ředitelka	Odbor regionální a národnostní kultury MKČR
PhDr.	Eva	Kuminková Ph.D.	etnoložka	Národní ústav lidové kultury, Ústav evropské etnologie Masarykovy univerzity v Brně, expertní zástupkyně ČR a členka globální sítě facilitátorů při Úmluvě o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO
Mgr.	Dita	Limová	vedoucí oddělení vztahů s UNESCO	Odbor mezinárodních vztahů a EU MKČR
Mgr.	Věra	Skopová	ministerský rada	Odbor regionální a národnostní kultury MKČR
PhDr.	Martin	Šimša Ph.D.	ředitel	Národní ústav lidové kultury
Mgr.	Jana	Viktorínová	vedoucí oddělení	Muzeum

Titul	Jméno	Příjmení	Pozice	Organizace, odbor, oddělení
			historických sbírek	hlavního města Prahy

Seznam pracovníků Regionálních pracovišť, kteří poskytli data při dotazníkovém šetření

Titul	Jméno	Příjmení	Kraj	Organizace, odbor, oddělení
Mgr.	Klára	Ondrigová	Středočeský kraj	Regionální muzeum v Kolíně
PhDr.	Jan	Šimánek	Jihočeský kraj	Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
Mgr.	Štěpán Karel	Odstrčil	Karlovarský kraj	Muzeum Cheb
Mgr.	Luboš	Smolík	Plzeňský kraj	Vlastivědné muzeum dr. Hostaše v Klatovech
Mgr.	Václav	Holas	Liberecký kraj	Muzeum Českého ráje v Turnově
Mgr.	Andrea	Mrkusová	Olomoucký kraj	Vlastivědné muzeum v Olomouci
Mgr.	Lucie	Kaminská	Moravskoslezský kraj	Muzeum Těšínska
Mgr.	Eva	Glogarová	Moravskoslezský kraj	Muzeum Novojičínska
PhDr.	Ilona	Vojancová	Pardubický kraj	Muzeum v přírodě Vysočina

7.3. Příloha č. 3 Zásobník aktivit

Oblast A IDENTIFIKACE A DOKUMENTACE

CÍL A1: V Královéhradeckém kraji je etablované širší pojetí nehmotného kulturního dědictví

A1.1: Aktualizovat definici NKD v krajských dokumentech, otevřít seznamy širším jevům. Podněty pro aktivity:

- Vytvoření otevřené databáze jevů kulturního dědictví na území KHK.
- Definice nehmotného kulturního dědictví v krajských dokumentech je shodná s Úmluvou UNESCO z roku 2003.

A1.2: Vypracovat nové metodiky a další předpisy/normy pro široce pojaté NKD ve spolupráci s odborníky. Podněty pro aktivity:

- Aktualizaci metodik provádět s konzultací NÚLK.

A1.3: Inspirovat se například v pobaltských zemích – naplánovat výjezd Erasmus+ (podpora Úmluvy z Faro a další). Podněty pro aktivity:

- Navázání kontaktů a kooperace s: Finnish Heritage Agency, Association of cultural heritage education of Finland, či dalšími.
- Pozvat do ČR lidi, kteří rozumí Úmluvám, včetně Úmluvy z Faro.

A1.4: Zajistit odpovídající odbornou komisi. Podněty pro aktivity:

- Regionální pracoviště ustavuje Odbornou komisi Královéhradeckého kraje pro NKD.
- Členy komise jmenuje a odvolává ředitel/ka Muzea východních Čech v Hradci Králové, a to po předchozím projednání se zřizovatelem.

A1.5: V koncepčních dokumentech jsou používány termíny z oblasti NKD srozumitelné pro širokou veřejnost. Podněty pro aktivity:

- Používat termíny z oblasti NKD srozumitelné pro širokou veřejnost a zároveň vystihující podstatu Úmluvy UNESCO (termín nehmotné kulturní dědictví, ale zvážit třeba i otevřenou databázi s názvem typu wikipedie žitého dědictví).
- Diskutovat terminologii s NÚLK či ostatními regionálními pracovišti.

CÍL A2: Identifikace a dokumentace jevů/statků je inovativní a je realizovaná v úzké spolupráci s komunitami

A2.1: Koordinovat se s ostatními kraji při zkoumání nových jevů a statků – výzkum z více úhlů ve více krajích bude výhodou. Podněty pro aktivity:

- Regionální pracoviště NKD KHK koordinovaně spolupracuje s ostatními krajskými pracovišti a sdílí své postupy při realizaci nové koncepce – je tak nápomocný ostatním krajům.
- Regionální pracoviště NKD KHK se pravidelně účastní setkání Regionálních pracovišť, i on-line konaných setkání a konzultací.

A2.2: Zformulovat postup a metodiku jak dál pracovat s krajským seznamem

potenciálních nových statků z podzimu 2024. Podněty pro aktivity:

- Dle nově připravených formulářů k zápisům do otevřené databáze jsou zpracovány tyto navržené fenomény, s ohledem na ty, které mají aktivní komunitu.

A2.3: Zformulovat si pozici a pravidla pro využití wiki-nástrojů. Podněty pro aktivity:

- Muzeum východních Čech v Hradci Králové vytvoří software pro otevřenou databázi, kterou vyzkouší na již zapsaných statcích a poskytne v případě zájmu k užívání ostatním Regionálním pracovištím.

A2.4: Oslovovat univerzity s nabídkou konkrétních výzkumných témat, společně organizovat letní školy, systematicky zapojit Univerzitu v Hradci Králové. Podněty pro aktivity:

- Díky síti partnerů i na úrovni univerzit s obory zaměřenými na NKD (například Arts Management, Etnologie, Sociologie aj.) jsou zapojováni studenti, kteří zpracovávají konkrétní výzkumná témat.

Oblast B ZAPOJENÍ KOMUNIT A DEMOKRATIZACE

CÍL B1: Komunity jsou aktivně zapojené do identifikace i nominačních procesů

B1.1: Připravit veřejnou výzvu pro zapojení komunit. Podněty pro aktivity:

- Vytvořit platformu pro setkávání nositelů, sdílení příkladů dobré praxe i diskusi nad problémy, atd.

B1.2: Určit, které potenciálně zapsané statky krajského seznamu z podzimu 2024 se opírají o aktivní komunitu. Podněty pro aktivity:

- S pomocí navrhovatelů statků určit, které statky se opírají o aktivní komunitu.

B1.3: Zavést otevřenou a systematickou databázi po finském vzoru a zformulovat participativní nástroje zapojení komunity. Podněty pro aktivity:

- Zajistit otevřenou databázi, na které se podílejí sami nositelé a komunity.
- Spolupracovat s Finskem a zjistit, zda je možné používat obdobu jejich databáze.

CÍL B2: V regionu je rozvíjena silná základna učících se komunit a zapojených aktérů do žitého kulturního dědictví

B2.1: Školit facilitátory z komunit v dokumentaci a nominacích. Podněty pro aktivity:

- Ve spolupráci s CKM a Regionálním pracovištěm nabízet pravidelná školení pro nositele.

B2.2: Zajistit systematická školení pro odborné pracovníky. Podněty pro aktivity:

- Ve spolupráci s CKM a Regionálním pracovištěm nabízet pravidelná školení pro stakeholdery v kraji.

B2.3: Propojovat téma NKD se školstvím a vzděláváním. Podněty pro aktivity:

- Navázat spolupráci se školami všech úrovní a zahrnout koncept NKD do výuky.

B2.4: Rozvíjet roli a zapojení ZUŠ, DDM, CUA a středních uměleckoprůmyslových škol. Podněty pro aktivity:

- Zapojit CUA do podpory NKD nad rámec divadla.

B2.5: Naučit se pracovat s dostupnými materiály v oblasti NKD. Podněty pro aktivity:

- Používat dostupné materiály v oblasti NKD nejen v rámci vzdělávání, ale i při zapojování komunit.

Oblast C Marketing a komunikace

CÍL C1: Etablování vybraných statků NKD v nabídce pro cestovní ruch a v marketingu

C1.1: Podporovat projekty typu Mistr tradiční rukodělné výroby. Podněty pro aktivity:

- Aktualizovat pravidla pro udílení titulu Mistr tradiční rukodělné výroby Královéhradeckého kraje.
- Zvážit také slavnostní vyhlašování statků nehmotného kulturního dědictví zapsaných v otevřené databázi (možno využít datum 17. října – Den nehmotného kulturního dědictví).

C1.2: Zdůrazňovat při péči o NKD udržitelné a ekologické hodnoty. Podněty pro aktivity:

- Při péči o NKD klást důraz na sociální, environmentální a ekonomickou udržitelnost jednotlivých statků.
- Využívat při analyzování udržitelnosti finskou učební pomůcku s názvem Nehmotné kulturní dědictví: Kolo udržitelnosti.

C1.3: Aktivně podporovat spolupráci Regionálního pracoviště s aktéry cestovního ruchu při péči o NKD. Podněty pro aktivity:

- Podporovat spolupráci Regionálního pracoviště s aktéry cestovního ruchu například formou pravidelných setkávání.

C1.4: Koncepčně zformulovat atraktivní a promyšlené kampaně pro veřejnost, které budou cílit na pochopení fenoménů NKD a chuť se zapojit do péče o ně. Podněty pro aktivity:

- Určit zodpovědnou osobu/instituci pro koncepčně zformulovanou atraktivní a promyšlenou kampaň pro veřejnost.
- Určit cíl kampaně, cílovou skupinu, rozpočet a zdroje.
- Vytvořit kampaň speciálně pro mladé lidi.

CÍL C2: Téma je srozumitelně a atraktivně komunikováno aktérům a obyvatelům kraje

C2.1: Připravit koordinační opatření pro propagaci, vtahovat další odbory kraje. Podněty pro aktivity:

- Ve spolupráci s ostatními odbory kraje vytvořit koordinační opatření pro propagaci NKD KHK.

C2.2: Pro termíny NKD najít atraktivní a pro veřejnost srozumitelnou terminologii. Podněty pro aktivity:

- Používat termíny z oblasti NKD srozumitelně a zároveň atraktivně pro širokou veřejnost.

C2.3: Aktivně rozvinout propagaci a marketing NKD v MVČ. Podněty pro aktivity:

- Zajistit aktivní propagaci a marketing v MVČ.

C2.4: Rozvíjet muzejní prezentace ve vztahu k NKD. Podněty pro aktivity:

- Rozvíjet muzejní prezentace ve vztahu k NKD například besedami s nositeli a komunitami.

C2.5: Do krajského dotačního titulu zapracovat možnost propagace zapsaného statku. Podněty pro aktivity:

- Zajistit možnost propagace statků skrze krajský dotační systém.

Oblast D Management a koordinace

CÍL D1: Kraj je lídrem a příkladem dobré praxe transformace pojetí NKD v ČR

D1.1: Připravit sérii seminářů pro pracovníky Regionálních pracovišť i pro ředitele muzeí. Podněty pro aktivity:

- Konat semináře pro pracovníky Regionálních pracovišť i pro ředitele muzeí, která zřizují Regionální pracoviště.

D1.2: Realizovat pravidelné tematické odborné konference. Podněty pro aktivity:

- Na téma NKD realizovat pravidelné odborné konference včetně zapojení komunit.

D1.3: Zahrnout mezikrajovou spolupráci do akčního plánu krajské strategie kultury. Podněty pro aktivity:

- Do akčního plánu krajské strategie kultury zahrnout mezikrajovou spolupráci.

D1.4: Tematika NKD je součástí rozvojové koncepce MVČ. Podněty pro aktivity:

- Do rozvojové koncepce MVČ zapracovat tematiku péče o NKD.

D1.5: Aktualizovat kritéria a podmínky krajského dotačního programu. Podněty pro aktivity:

- V diskusi s odborníky aktualizovat kritéria a podmínky krajského dotačního systému v návaznosti na cíle koncepce NKD.

D1.6: Aktivně rozvíjet mezioborovou spolupráci. Podněty pro aktivity:

- Aktivně rozvíjet mezioborovou spolupráci na odborné úrovni, i na úrovni Krajského úřadu.

CÍL D2: Muzeum funguje jako koordinační a metodický orgán pro partnery

D2.1: Regionální pracoviště má odborné i manažerské kapacity. Podněty pro aktivity:

- Nasměrovat Regionální pracoviště směrem z výhradně odborného orgánu do role koordinačního a facilitačního pracoviště.

D2.2: Zvážit úpravu umístění Regionálního pracoviště ve struktuře MVČ. Podněty pro aktivity:

- Zvážit umístění Regionálního pracoviště ve struktuře MVČ.

D2.3: Podporovat a financovat muzejní systém vzdělávání v oblasti NKD. Podněty pro aktivity:

- Muzejní vzdělávací kapacity nabídnout i ostatním muzeím v kraji.

Oblast E Partnerství

CÍL E1: V KHK existuje silná síť aktivních partnerů, kteří se koordinují v podpoře i realizaci NKD

E1.1: Budovat síť regionálních mentorů a regionálních partnerů. Podněty pro aktivity:

- Vytvořit síť regionálních mentorů a partnerů a na ní stavět propagaci NKD.

E1.2: Rozvíjet obecnou spolupráci s univerzitami nad tématem NKD. Podněty pro aktivity:

- Oslovit univerzity v otázce zapojení do péče o NKD včetně možností výzkumů v komunitách.

CÍL E2: V KHK existuje úzká partnerská spolupráce s národními i mezinárodními orgány a platformami

E2.1: Rozvíjet úzkou spolupráci MVČ a KHK s národními organizacemi. Podněty pro aktivity:

- Pokračovat v aktivní spolupráci Muzea a kraje s národními institucemi jako jsou NÚLK a NIK.

E2.2: Při výjezdech Erasmus+ se inspirovat v dalších zemích. Podněty pro aktivity:

- Nadále se inspirovat skrze program Erasmus+ v dalších evropských zemích na poli péče o NKD.

E2.3: Účastnit se setkávání mezinárodních organizací a zvát do kraje experty. Podněty pro aktivity:

- Připravit sérii školení v oblasti NKD se zahraničními experty.
- Účastnit se mezinárodních konferencí a platforem (i on-line formou) na téma NKD.